

MEMÒRIA 2021

Índex de continguts

Introducció	2
Objectius del Pla Estratègic.....	3
Indicadors 2021.....	5
Nous projectes.....	9
Públics	13
Exposicions	17
Activitats.....	19
Grans esdeveniments.....	29
Acció educativa.....	32
Conservació i restauració	35
Recerca, turisme i divulgació.....	37
Comunicació	39
Relacions institucionals.....	42
Recursos	47
Conclusions.....	48

Introducció

L'Espai Macià en pandèmia

L'Espai Macià ha hagut d'enfrontar-se a un context social advers, com tantes altres institucions, degut a la pandèmia de la COVID-19 que afecta la societat catalana i europea des del 2020 i que ha obligat a prendre mesures per a salvaguardar la salut de la ciutadania restringint la mobilitat per evitar l'expansió de la malaltia. Per tant, a partir del mes de març del 2020 l'Espai Macià veié totalment reduïda la seva activitat de forma immediata i el turisme desaparegué deixant un balanç nul en termes de visitants. L'impacte de la pandèmia ha disminuït el 2021 però les restriccions i la por al contagi han afectat negativament tant el turisme de memòria com la presencialitat dels actes culturals.

Canvis en la plantilla

La plantilla de l'Espai Macià també ha sofert diversos canvis en els darrers anys que han suposat un canvi en la dinàmica de treball de l'equipament i que ha permès generar noves oportunitats que s'han aprofitat en termes organitzatius i laborals. Es va iniciar el 2021 amb només una persona a mitja jornada treballant a l'Espai Macià i s'ha acabat amb dues persones a mitja jornada i una tercera, també a mitja jornada, vinculada a l'àrea de Cultura, a més de la resta de personal vinculat indirectament tant a tasques culturals com de neteja i manteniment.

Transparència i bones pràctiques

Per tal de millorar la gestió de l'Espai Macià, un dels primers propòsits que ens vam marcar fou l'elaboració d'un informe anual que permetés conèixer les dades entorn de l'Espai Macià, així com els actes o l'impacte en la premsa. Aquest informe ha pres forma de la present *Memòria 2021* basada en d'altres informes i memòries d'institucions semblants com la del Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí.

Objectius del Pla Estratègic

Objectius del Pla Estratègic assolits durant el 2021

L'Espai Macià està elaborant un Pla Estratègic 2022-2027 on ja ha definit alguns dels seus objectius (tot i que aquests són susceptibles de canviar al llarg del procés de redacció). Durant l'any 2021 s'han intentat ajustar les activitats i projectes així com l'estratègia digital als objectius preliminars de l'esbós de Pla Estratègic. D'acord amb aquest, els objectius que s'han treballat i assolit parcialment al llarg del 2021 són els següents:

- Difondre el llegat de Francesc Macià: biografia, pensament, i vigència. Cal garantir la plena accessibilitat emocional i intel·lectual al pensament i l'obra de Macià a través de les tècniques museogràfiques i les noves tecnologies.
- Transmetre el sentit contemporani dels valors de Francesc Macià en el segle XXI. Vincular l'Espai Macià amb la reflexió entorn de reptes i problemes contemporanis i actuals. Aprofundir en els valors democràtics, els drets humans, i la pau des d'un diàleg crític amb el passat.
- L'Espai Macià com a punt de partida per iniciar la descoberta turística de la zona (turisme cultural, gastronòmic, identitari, patrimonial, sostenible, etc.). Posicionar les Borges i exercir de Ciutat-Museu i liderar el concepte de Comarca-Museu. L'Espai Macià com a centre capdavanter a nivell comarcal i que n'atengui les necessitats de memòria i història.
- L'Espai Macià com a ens coordinador de les polítiques de memòria democràtica locals. Des de l'Espai es mantindrà la col·laboració amb el Memorial Democràtic i la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica de Catalunya, impulsant la recerca i la difusió del patrimoni vinculat a la recuperació de la memòria democràtica.
- L'Espai Macià ha de prioritzar la seva proposta pedagògica com a Museu-Aula que lideri un projecte de Ciutat-Aula. En aquest sentit cal prioritzar els centres educatius i el públic jove i familiar com a públic prioritari i potencial.
- Transparència en la gestió i el rendiment de comptes públics. Elaborar cada any una Memòria anual i posar-la a disposició de la ciutadania.
- Garantir la protecció, conservació, catalogació, investigació i difusió dels béns culturals materials o immaterials que posseeix i custodia l'Espai Macià.

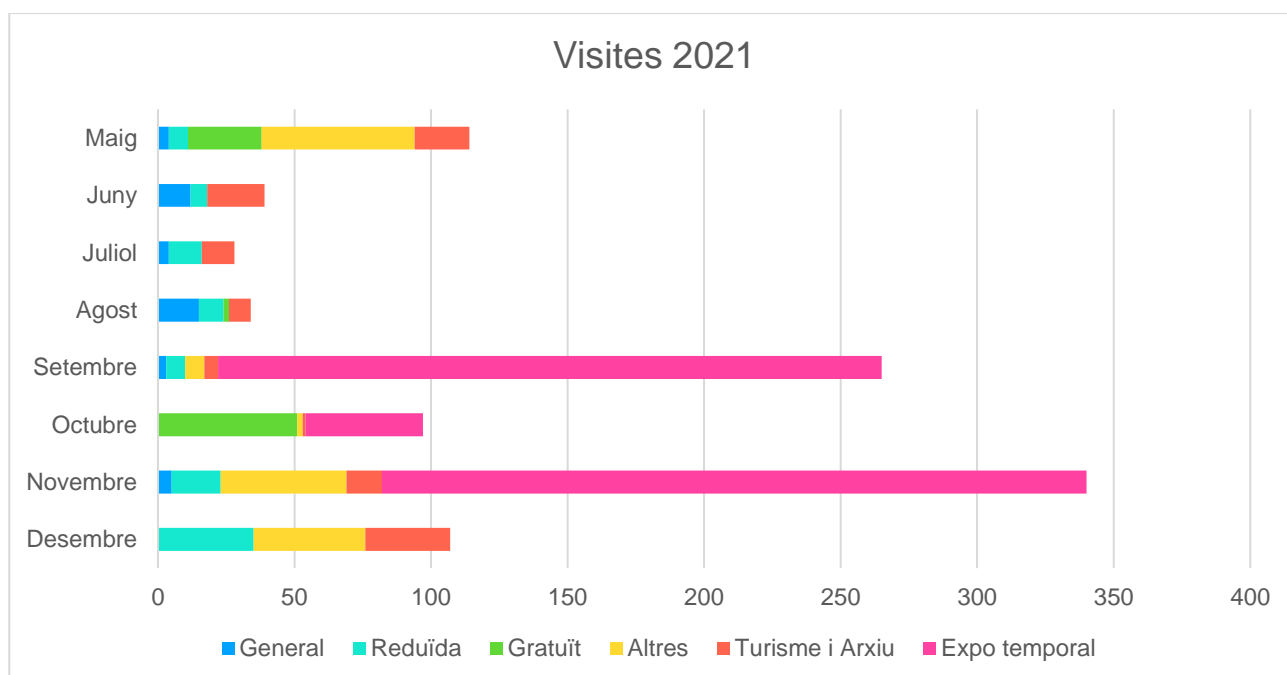
- Inspirar al públic en la seva recerca i desig per aprendre i créixer en comú, contribuint al gruix de coneixement en el nostre àmbit temàtic, la nostra ciutat i societat.
- Investigar i fer recerca sobre Francesc Macià, la seva història, pensament i context històric.

Indicadors 2021

Visitants i visites

Vistes 2021

Nous projectes

Activitats 2021

14
activitats
culturals

2
exposicions

2
conferències

2

presentacions
de llibres

2

jornades de
portes obertes

1

taller de
memòria

Acció educativa

**NOU
PROJECTE
PEDAGÒGIC**

16

grups
escolars

330

usuaris
oferta
educativa

Conservació i restauració

6

donacions
documentals i
bibliogràfiques

1

acte de
presentació

727

llibres
inventariats

Comunicació

2.769

visionats vídeos

608

seguidors a
les
plataformes
digitals

660

publicacions
a les pp dd

91

aparicions a mitjans
de comunicació

Nous projectes

Programació anual

L'Espai Macià requereix d'una programació anual estable i en consonància amb les institucions locals i nacionals. Per aquest motiu s'ha treballat intensament amb els àmbits de Patrimoni, Memòria Democràtica i Cultura de l'Ajuntament de les Borges Blanques per tal d'elaborar aquesta programació, en aquests moments tancada entre els mesos de gener i març de 2022, pràcticament tancada pel que fa als mesos entre abril i maig, i molt avançada entre juny i desembre. Això inclou la programació d'exposicions, presentacions de llibres, debats, conferències, festivals, i d'altres actes culturals. A més, la programació es difondrà amb 4 butlletins informatius en paper i digital per tal d'arribar a tots els segments d'edat de la població.

Convenis i xarxes

El correcte finançament de l'Espai Macià i la seva presència en les xarxes patrimonials és un punt clau del desenvolupament del centre. Així, s'està treballant per aconseguir un conveni de finançament entre l'Ajuntament de les Borges Blanques, el Consell Comarcal de les Garrigues, la Diputació de Lleida i el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. Pel que fa a les xarxes, l'Espai Macià s'ha reincorporat a la Xarxa d'Espais de Memòria del Memorial Democràtic, organisme depenent del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. D'altra banda, properament l'Espai Macià i l'Ajuntament de les Borges Blanques firmaran un conveni de col·laboració amb l'Espai Companys i l'Ajuntament de Tornabous.

Primer Pla Estratègic

En la programació d'un centre com l'Espai Macià resulta necessari saber quins objectius té la institució i com s'han d'assolir. Per aquest motiu hem iniciat una ronda de contactes on ens hem reunit amb 8 membres de la societat civil i responsables d'equipaments culturals i patrimonials, per tal de conèixer la percepció externa de l'Espai

Macià, entendre les febleses i oportunitats del centre i iniciar el procés de redacció d'un Pla Estratègic 2023-2027. Aquest document haurà de posar, negre sobre blanc, la missió, els valors, els objectius i els principals projectes i actuacions de l'Espai Macià dels propers 5 anys, amb especial atenció als 2 primers que són els que podran tenir una concreció més pràctica. Es preveu tenir enllestit el text definitiu del Pla Estratègic abans d'acabar el 2022.

Primer Projecte Pedagògic

Per tal d'inserir l'Espai Macià en el teixit educatiu local i comarcal, hem iniciat la redacció d'un Projecte Pedagògic que tingui en compte les necessitats educatives del nostre entorn i que posi l'alumnat al centre de la nostra proposta. De fet, el primer esborrany del Pla Estratègic ja estableix com un dels objectius de l'Espai Macià "prioritzar la seva proposta pedagògica com a Museu-Aula que lideri un projecte de Ciutat-Aula. En aquest sentit cal prioritzar els centres educatius i el públic jove i familiar com a públic prioritari i potencial". D'altra banda, el Projecte Pedagògic haurà de tenir molt en compte el Pla Educatiu de l'Entorn i les propostes d'èxit que ja s'han assajat en d'altres localitats de Catalunya al voltant de la memòria democràtic i els seus usos pedagògics.

Consolidació de les setmanes República-Macià

Per tal de projectar amb força la imatge de l'Espai Macià s'ha volgut potenciar la celebració de la programació de dues setmanes emblemàtiques del calendari d'activitats anual com són la Setmana de la República, al voltant del 14 d'abril de cada any, i la Setmana del president Macià, al voltant del 25 de desembre de cada any. A més, la Setmana de la República comptarà per primer cop amb la col·laboració de l'Espai Companys amb qui compartirem part de la programació. Aquesta consolidació parteix de les propostes fetes per la Comissió Ciutadana per la Memòria de les Borges Blanques.

Polítiques de memòria

Durant el 2021 s'ha treballat en l'elaboració de tres grans projectes que veuran la llum el 2022. Els tres projectes han estat fruit de diversos processos d'atenció a la ciutadania i de planificació a llarg termini de les polítiques públiques de memòria. També estan basades en les propostes d'actuació de la Comissió Ciutadana per la Memòria de les Borges.

En el marc de projectes prioritaris de l'Espai Macià s'ha situat en primera línia la creació d'una ruta local dedicada al president Macià. Aquesta ruta reforçarà la presència local i comarcal de l'Espai Macià, així com generarà dinàmiques d'atracció turística i d'activació cultural que poden convertir les Borges, gràcies a la convergència d'altres equipament memorials, en una població de referència com la Jonquera o Corbera d'Ebre. La Ruta Macià serà pionera a tota Catalunya i aprofundirà en els valors de justícia social, democràcia i llibertat nacional que propugnava Francesc Macià. S'espera que es pugui instal·lar durant el segon semestre del 2022. Caldrà fer-la compatible amb d'altres senyalitzacions que s'han d'instal·lar en la ciutat.

D'altra banda, la segona gran prioritat del 2022 és la instal·lació d'un monument en record a les víctimes del franquisme. Aquest monument inclourà els noms de les víctimes de les quals tenim constància i caldrà buscar-li una ubicació assenyalada ja que s'haurà d'integrar dins de la Xarxa d'Espais de Memòria del Memorial Democràtic.

En tercer lloc, és imperatiu posar en valor el Fons Bernat Padró Rovira, un conjunt de cartes de la família del president Macià que són inèdites i que cal registrar, inventariar i catalogar, a més de difondre mitjançant, almenys, una exposició temporal calendaritzada pels mesos de novembre i desembre del 2022.

La resta d'activitats i accions dins de les polítiques públiques de memòria estaran supeditades a aquestes dues accions en ser les considerades prioritàries, tanmateix, tindran una especial consideració els aniversaris de la proclamació de la República, els bombardeigs o l'alliberament de Mauthausen, entre d'altres, on ja hi ha tradició d'activitats programades en el passat. En aquest sentit, des del 2021 que es treballa en un calendari de commemoracions per tal de planificar-les i treballar-ne els continguts amb temps.

Estratègia digital

Per tal de posicionar l'Espai Macià en l'univers mediàtic i comunicatiu de les plataformes digitals, s'ha redactat un document obert que delimita quina és l'estratègia digital del centre, amb objectius clars i definits i accions concretes que permetin assolir-los. Fins al moment les accions en aquest àmbit s'han concretat en la creació i manteniment de perfils oficials de l'Espai Macià a Facebook, Twitter, Instagram, Google Business i TripAdvisor els quals, juntament amb la web oficial, són actualitzats i generen continguts regularment. També s'ha redactat un document que especifica la metodologia comunicativa de l'Espai Macià a l'hora de difondre les activitats pròpies i on s'estableixen els passos per informar a l'equip de treball institucional així com la premsa i d'altres relacions institucionals.

Exposicions de producció pròpia

A fi i efecte de posicionar l'Espai Macià com a centre de referència pel que fa a la recuperació i posada en valor de la memòria democràtica, s'ha considerat central l'elaboració d'exposicions temporals de producció pròpia. Aquestes exposicions tindran una vessant cultural i artística que gestionarà sobretot l'àmbit de Cultura de l'Ajuntament de les Borges, mentre que les de memòria i història seran gestionades per part de l'àmbit de Patrimoni i Memòria. Les exposicions de producció pròpia posaran de relleu els valors de l'Espai Macià així com el fons documental i bibliogràfic propi. Per acabar, aquestes exposicions estaran dissenyades per a poder-se exhibir en d'altres localitats dels Països Catalans i difondre, així, l'Espai Macià més enllà del seu àmbit geogràfic immediat. Un primer exercici per tal de començar a treballar en aquesta direcció ha estat l'exposició "100 anys d'aprenentatges. Centenari del Col·legi Mare de Déu de Montserrat", coproduïda amb el Col·legi Montserrat.

Públics

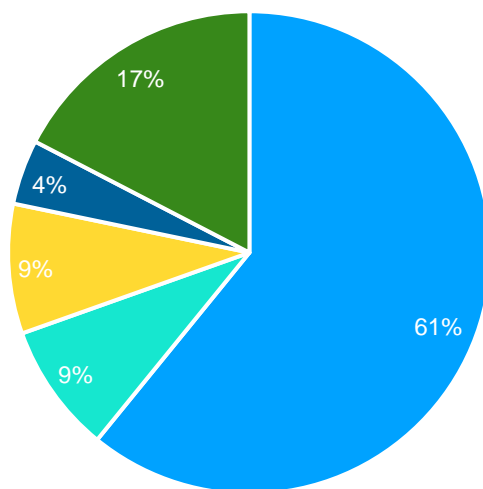
ICRPC i Gestor Estadístic

El 2021 hem adoptat el model de recompte de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural (ICRPC), el qual ens permet obtenir dades homologables al conjunt d'equipaments culturals catalans per tal de contextualitzar la nostra evolució històrica i prendre decisions en base a dades objectives. Aquestes dades es trameten cada any a l'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya (OPPCC). Així mateix, hem començat a fer ús del Gestor Estadístic de les Oficines de Turisme de Catalunya en col·laboració amb el Consell Comarcal de les Garrigues, per tal de conèixer els usos turístics de l'Espai Macià.

Enquestes

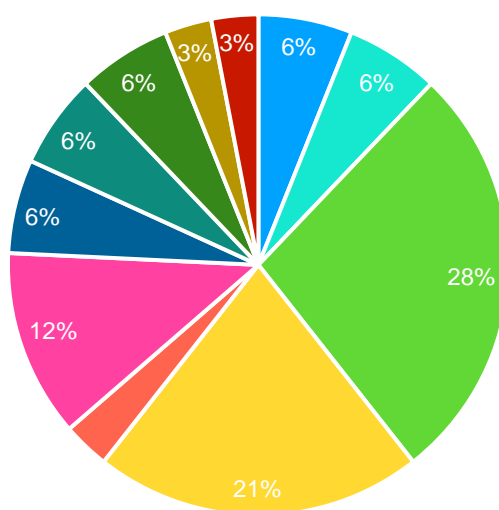
Aquest 2021 també hem recuperat les enquestes als visitants de l'Espai Macià que contenen un qüestionari curt que ens permet obtenir dades útils per a conèixer el perfil dels visitants que s'avenen a contestar-les. Els gràfics següents sintetitzen alguns dels resultats obtinguts entre juliol i desembre:

Procedència

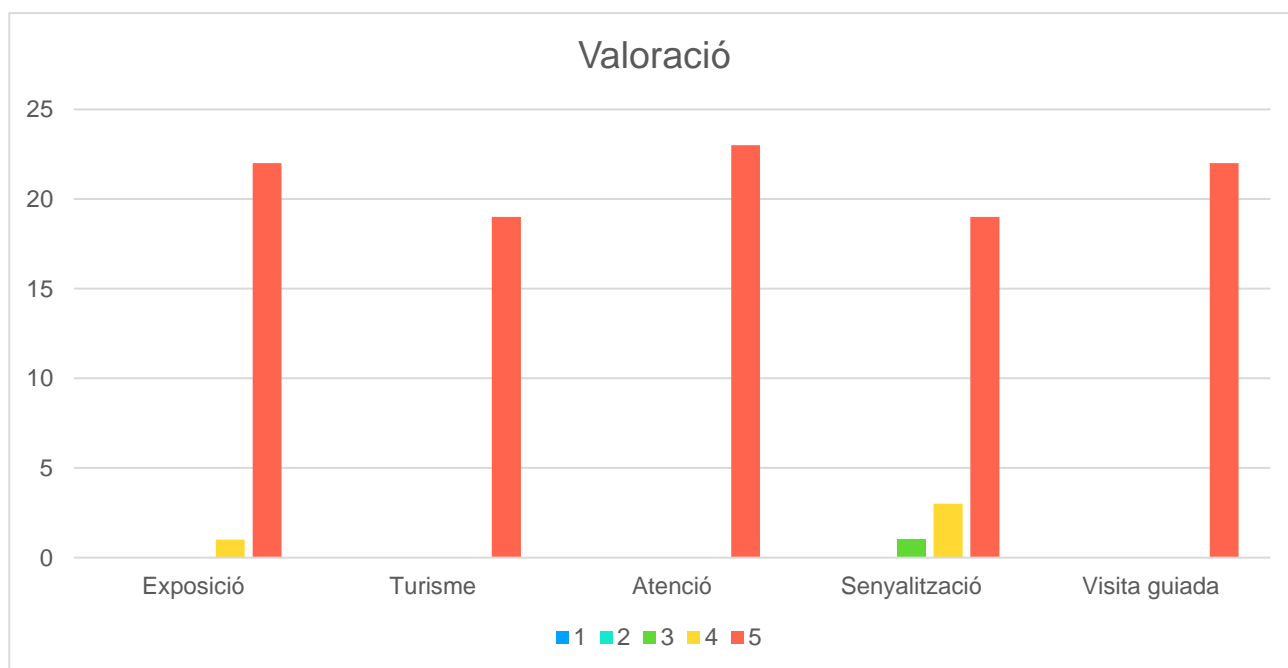
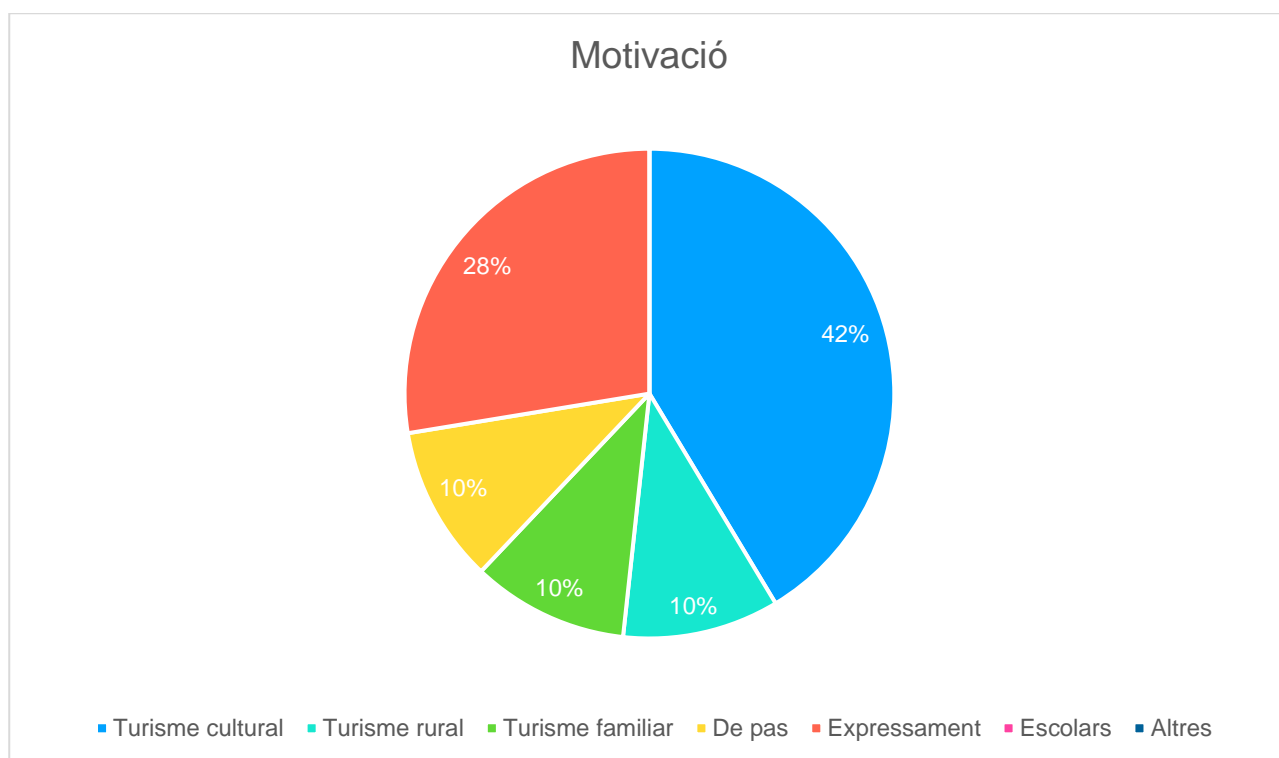

■ Barcelona ■ Lleida ■ Garrigues ■ Catalunya ■ Balears ■ València ■ Estat espanyol ■ Estranger ■ Tarragona

Mitjans de comunicació

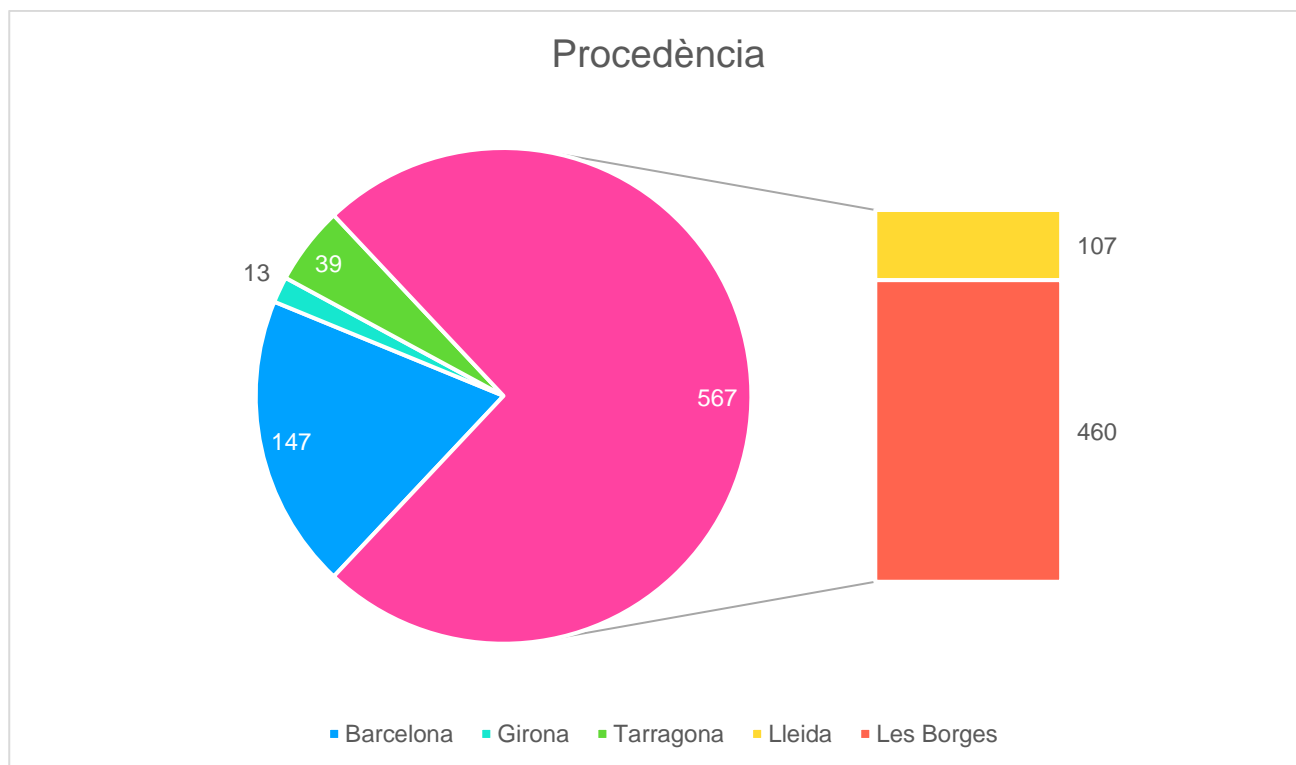
■ Publicitat gràfica ■ Premsa local ■ Boca-orella ■ Premsa online
 ■ Xarxes socials ■ Oficina turisme ■ Internet ■ TV
 ■ Instagram ■ Youtube ■ Facebook

Procedència

Mitjançant la pregunta directa al visitant s'ha recollit una mostra aproximada de l'origen geogràfic del públic que va visitar l'Espai Macià durant el 2021. De les 766 respostes, 567 provenen de la demarcació de Lleida, de les quals 460 van ser de les Borges

Blanques i 107 de la resta de la demarcació. S'hi afegixen 147 de la demarcació de Barcelona, 39 de Tarragona i només 13 de Girona.

Exposicions

El 2021 s'han realitzat dues exposicions temporals, una coproduïda i l'altra itinerant, sempre tenint en compte les limitacions imposades per la pandèmia. Malgrat tot, l'impacte en termes de visitants ha estat molt positiu, amb més de 600 visites, la majoria de les quals de grups escolars tant del Col·legi Montserrat com de l'IES Josep Vallverdú.

100 anys d'aprenentatges: centenari del Col·legi Mare de Déu de Montserrat

Del 3 al 26 de setembre del 2021.

La primera exposició de l'any va estar coproduïda amb el Col·legi Montserrat i repassava de forma al·legòrica els 100 anys d'història del centre a través de més de 60 fotografies i diverses cites dels protagonistes de la vida del Col·legi. En total van visitar l'exposició 363 visitants aprox, essent la meitat alumnes del centre.

La Vaga de la Canadenca 1919/2019

Del 5 al 28 de novembre del 2021.

L'exposició, produïda pel Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, explica la història de la lluita obrera per obtenir la jornada de 8 hores, posant especial èmfasi en el paper dels sindicats i la repressió governamental, així com els orígens situats a Camarasa. Pel que fa al públic, l'exposició va rebre 258 visitants, la immensa majoria grups d'alumnes de l'IES Josep Vallverdú i del Col·legi Montserrat. També es realitzà una visita guiada amb la comissària de l'exposició, Dolors Domingo.

Activitats

Activitats educatives

- Visites guiades a l'exposició *La Vaga de la Canadenca 1919/2019*
23, 24, 25 i 26 de novembre

En el marc de l'exposició *La Vaga de la Canadenca 1919/2019* es van realitzar fins a 9 visites guiades a grups d'alumnes de l'IES Josep Vallverdú i del Col·legi Montserrat per tal d'explicar els continguts de la mostra relacionats amb el seu currículum escolar.

Activitats per a públic general

— Acte de presentació de les cartes del Fons Bernat Padró
24 d'abril

El dissabte 24 d'abril de 2021 a les 12h a l'Espai Macià de les Borges Blanques va tenir lloc la presentació del Fons Bernat Padró Rovira, rebesnet de Josep Macià Llussà, germà del President Macià. El fons recull gairebé 200 cartes i postals entre diversos membres de la família Macià, especialment entre Maria del Consol i Josep, germans de Francesc Macià.

– Conferència “Memòria i gènere: dones als camps nazis”
14 de maig

En el marc dels actes de record de les víctimes garriguenques als camps nazis que cada any organitza la Comissió Ciutadana per la Memòria, enguany hem acollit la conferència “Memòria i gènere: dones als camps nazis” a càrrec de la historiadora Míriam Roma. L'acte va ser organitzat per la Comissió Ciutadana per la Memòria i el

Grup Feminista Maria Rius en col·laboració amb l'Espai Macià i l'Ajuntament de les Borges.

– Dia Internacional dels Museus

15 de maig

Jornada de portes obertes a l'Espai Macià i cal Gineret durant el Dia Internacional dels Museus, un acte anual organitzat pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya seguint la convocatòria de l'International Council of Museums.

– Segon Taller de Memòria sobre el president Macià

29 de maig

Hem acollit el Segon Taller de Memòria sobre el president Macià, organitzat pel Centre d'Estudis de les Garrigues, dins de la programació de les Jornades i Tallers de Memòria Oral.

– Inauguració de l'exposició "100 anys d'aprenentatges"
3 de setembre

Inauguració de l'exposició "100 anys d'aprenentatges: centenari del Col·legi Mare de Déu de Montserrat". L'exposició, coproduïda entre l'Espai Macià i el Patronat del Col·legi Montserrat, atragué un nombrós públic d'alumnes i ex-alumnes del centre, i es pogué visitar fins el 10 d'octubre.

– Marxa de torxes

11 de setembre

Com cada any, després de la Marxa de Torxes per la Independència, organitzada per Òmnium Lleida-Ponent, es dugué a terme una actuació d'Heura Gaya i diversos parlaments d'autoritats i associacions davant del monument a Francesc Macià situat a la placeta de Ramon Arqués que forma part del nostre equipament.

– Jornades Europees de Patrimoni

8, 9 i 10 d'octubre

Jornada de portes obertes en motiu de les Jornades Europees de Patrimoni, organitzades per la Generalitat de Catalunya en col·laboració amb la Federació de Municipis de Catalunya, l'Associació Catalana de Municipis, l'Institut Ramon Muntaner i l'Associació Capital de la Cultura Catalana, per iniciativa del Consell d'Europa i la Comissió Europea.

– Inauguració de l'exposició *La Vaga de la Canadenca*
5 de novembre

Durant el mes de novembre vam acollir l'exposició *La Vaga de la Canadenca 1919/2019*, produïda pel Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, i durant la qual es van dur a terme diverses visites guiades a grups d'alumnes dels centres educatius locals i comarcals.

– Presentació llibre *Ferides d'Exili*
18 de novembre

A la segona planta de l'Espai Macià va tenir lloc la presentació llibre *Ferides d'Exili* (Pagès Editors), a càrrec dels autors Roger Tugas i Mònica Hernández, i els testimonis de Josep Maria Reñé, Aleix Renyé, i Lluís Puig.

– Visita guiada a l'exposició *La Vaga de la Canadenca*
27 de novembre

L'Espai Macià va organitzar una visita guiada a l'exposició *La Vaga de la Canadenca 1919/2019* a càrrec de la historiadora i comissària de la mostra, Dolors Domingo.

- Estrena del vídeo “El complot de Prats de Molló”
28 de novembre

Dins de la nova Estratègia Digital un dels primers fruits ha estat l'estrena del vídeo “El complot de Prats de Molló”, produït per Les Borges TV, que explica la història darrera dels fets de 1926 protagonitzats per Francesc Macià i inviten a l'espectador a visitar l'Espai Macià.

- Estrena del vídeo “La mort del president Macià”
21 de desembre

Coincidint amb els 88 anys de la mort de Francesc Macià, es va estrenar el vídeo “La mort del president Macià”, produït per Les Borges TV, per tal de posar de relleu l'estima de la societat catalana vers Macià i també donar el tret de sortida als actes de la Setmana de Macià al voltant del 25 de desembre.

– Presentació del llibre *Enric Arderiu i Valls*

23 de desembre

Dins dels actes de la Setmana de Macià es va dur a terme la presentació del llibre *Enric Arderiu i Valls: L'exemple d'intel·lectual noucentista a les terres de Ponent* (Edicions de la UdL), a càrrec dels historiadors Jordi Soldevila i Quintí Casals.

– Acte institucional en memòria del president Macià

25 de desembre

Com cada any, el 25 de desembre es dugué a terme l'acte institucional en memòria del president Macià. Cinc minuts abans es realitzà un repic de campanes en record de la mort del President, i acte seguit intervingueren l'historiador i tècnic de l'Espai Macià, Marc Macià; l'alcaldeessa de les Borges, Núria Palau; el president de la Diputació, Joan Talaran; i la Consellera de Drets Socials, Violant Cervera. Entre parlaments es realitzà l'actuació musical de l'Escola de Música de Les Garrigues, així com la tradicional ofrena floral d'institucions, associacions i partits polítics.

Grans esdeveniments

Fira de l'Oli

Malgrat que el 2021 la Fira de l'Oli es va celebrar de forma virtual, l'Espai Macià hi va poder participar acollint, entre el 30 d'abril i l'1 de maig, els guanyadors del premi "Replica el plat" de la Fira de l'Oli que tenia com a obsequi dos tiquets gratuïts per la Ruta de l'Oli i l'Aigua. Els guanyadors van visitar l'Espai Macià i Cal Gineret i en van realitzar una crònica al seu bloc flavorcook.com¹

¹ <<https://www.flavorcook.com/un-fin-de-semana-por-la-ruta-de-loli-i-de-laigua-de-les-borges-blanques-a-vila-sana/>>

Dia Internacional dels Museus

El 15 de maig de 2021 vam celebrar el Dia Internacional dels Museus a través d'una jornada de portes obertes de l'Espai Macià i cal Gineret. L'assistència de públic va ser positiva i vam rebre gairebé una setantena de visitants provinents d'arreu de Catalunya, fet que consolida les DIM com una data a tenir en compte per a reforçar-ne l'oferta turística i cultural.

Festa Major de les Borges Blanques

Durant la Festa Major de les Borges, que té un indiscutible interès patrimonial a nivell nacional gràcies a la Trobada de Gegants i Correfocs, es dugué a terme la inauguració de l'exposició *Cent anys d'aprenentatges*, sobre el centenari del Col·legi Montserrat de les Borges.

Jornades Europees de Patrimoni

Així com les DIM, les JEP, celebrades el 8, 9 i 10 d'octubre, van suposar un augment notable del flux habitual de visitants, gairebé una quarantena, de manera que també ens invita a reflexionar sobre l'oferta que oferim durant un gran esdeveniment com aquest i la necessitat d'especialitzar-la per competir amb allò que s'ofereix en d'altres equipaments culturals propers.

Acció educativa

Nou Projecte Pedagògic

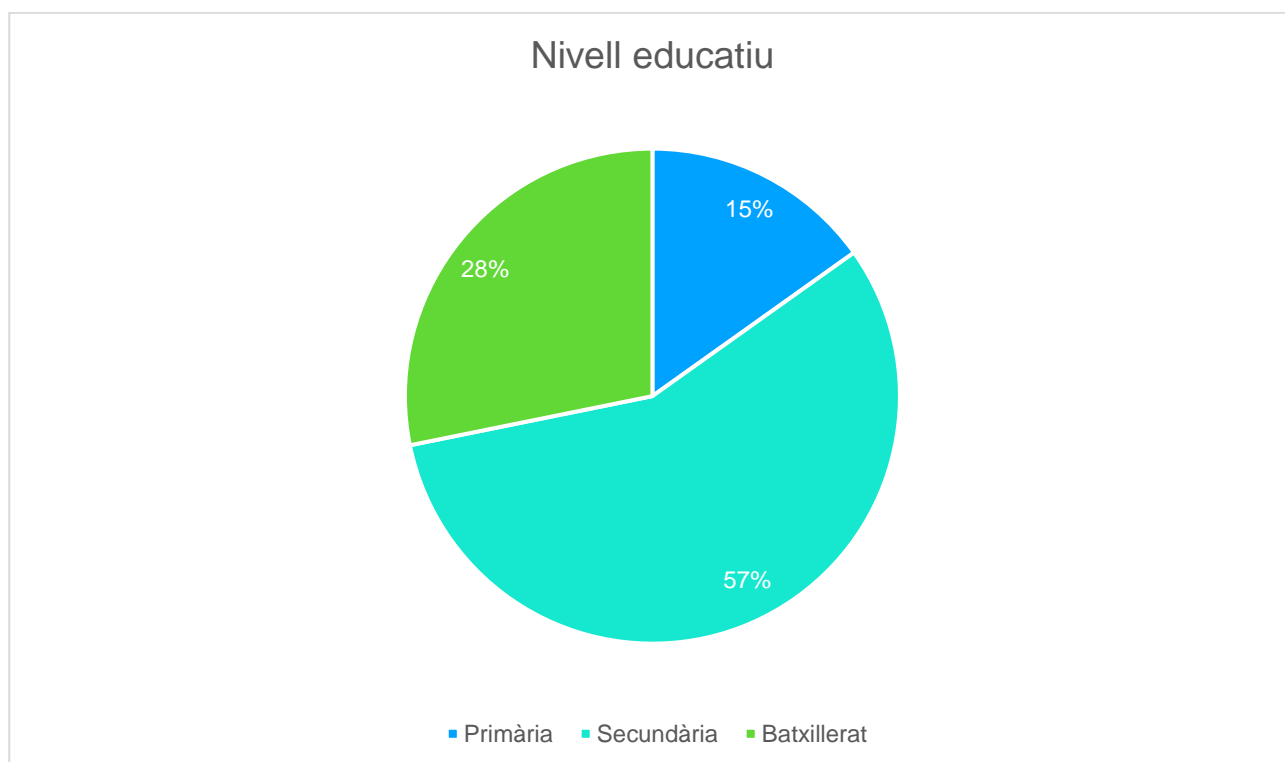
Entre els projectes del nou curs de l'Espai Macià destaca l'inici de la redacció d'un nou Projecte Pedagògic. Aquesta eina ha de servir per definir els objectius pedagògics de l'Espai Macià, els projectes d'àmbit pedagògic i com aquests es concreten en activitats segons blocs temàtics. Entre d'altres projectes prioritaris de cara al 2022 destaca l'actualització del material didàctic, així com l'esbós d'un projecte de Museu-Aula i Ciutat-Museu, i una oferta de formació dirigida a docents.

Públic escolar

Gràfic de públic escolar segons el nivell educatiu

A partir de les dades facilitades pels centres d'ensenyament observem com la majoria de públic escolar prové del nivell educatiu de l'educació Secundària, un 57%, mentre que el públic de Primària només arriba al 15%. El públic de Batxillerat manté una representació important amb el 28% de les visites.

Activium

Ens hem integrant dins de la plataforma virtual Activium, el Portal d'Activitats Educatives de Catalunya, que agrupa propostes educatives obertes al públic de tot el país dins de la Xarxa d'Espais d'Agents Educatius de Catalunya. La web té 500.000 visites al mes i integrar-nos-hi i publicitar-hi les nostres activitats educatives ens ajuda a posicionar-nos a nivell de tota Catalunya com a centre de referència.

Pla Educatiu de l'Entorn i Centre de Recursos Pedagògics

Amb la incorporació d'una tècnica del Pla Educatiu de l'Entorn (PEE) a les Borges s'obren noves vies de treball en col·laboració amb el Departament d'Educació que ens han de permetre adaptar l'oferta pedagògica de l'Espai Macià a les necessitats de la comunitat educativa local i comarcal. Hem realitzat diverses reunions de treball i el 2022 esperem poder concretar diverses línies d'actuació que el 2021 no es van poder concretar a causa de la pandèmia. Caldrà, a més, treballar amb més claredat les possibilitats d'actuació a través del PEE. D'altra banda, també hem estem explorant vies de col·laboració amb el Centre de Recursos Pedagògics del Servei Educatiu de les Garrigues que ens ha de permetre oferir recursos pedagògics als centres del nostre entorn.

Conservació i restauració

El 2021 hem inventariat 727 llibres, i hem creat 200 registres documentals. Per fer-ho hem seguit els criteris, descrits a la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC), 2007, que caldrà desenvolupar i adaptar a les necessitats de l'Espai Macià.

Donacions

Durant el 2021 hem rebut 6 donacions documentals que s'han constituït com a fons propis dins de l'Arxiu de l'Espai Macià.

– Hem rebut un fons bibliogràfic provinent de la Biblioteca Josep Benet format per 60 llibres especialitzats en història contemporània de Catalunya.

– Hem rebut la donació del padró d'habitants del segle XVII i diversos projectes de l'enginyer Eduard Mias, provinents de l'Arxiu de la família Mias-Navés de Lleida, originaris de les Borges.

– Hem fet la presentació de la donació del Fons Bernat Padró Rovira que conté més de 200 cartes de la germana del president Macià, Maria del Consol.

– Hem rebut una donació de Teresa Romeu Vallverdú d'una esquila de Francesc Macià publicada a *La Vanguardia* el gener de 1934, es tracta d'una pàgina de diari sencera en bon estat de conservació.

– Hem rebut un Fons d'una casa enderrocada al costat de la placeta de l'Abadia, al carrer Carnisseria.

– Hem rebut un Fons fotogràfic d'Àngel Fernández. S'ha contactat amb la Xarxa d'Arxius Comarcals per a la restauració de la part del fons més malmesa.

– Hem rebut una nova donació dins del Fons Doctor Palau, es tracta d'un fons bibliogràfic amb centenars de volums de gran valor històric i documental.

Arxiu documental

– Hem assumit un model de gestió documental basada en la Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC 2007) tal i com recomanava el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

Fons bibliogràfic

– Hem reordenat el fons bibliogràfic separant els fons específics de la col·lecció general. Això els hi dona visibilitat i ens permetrà fer difusió dels fons ressaltant la seva especificitat.

– Hem catalogat el fons bibliogràfic propi, format per més de 500 volums.

– Hem catalogat i actualitzat els llibres de la botiga, més de 200 volums.

Recerca, turisme i divulgació

Recerca

– Reportatge al suplement *Lectura* del diari *Segre* (30 maig 2021), “Les cartes secretes de la família del president Macià”.

Dins de les accions realitzades al voltant de la recepció i difusió del Fons Bernat Padró Rovira es va realitzar una petita recerca prospectiva d'aquest Fons per tal de fer-ne difusió. El resultat fou un article de 4 pàgines publicat al suplement *Lectura* del diari lleidatà *Segre* que posava de relleu els secrets de la família del president Macià i les tragèdies que els acompanyaren. El reportatge, escrit per Marc Macià amb l'assessorament de Josep Segura, difon els continguts del Fons Bernat Padró Rovira i posa en valor les tasques de salvaguarda de documents realitzades per l'Espai Macià.

Turisme

– Ruta de la Femosa

Des de l'àrea de Turisme de l'ajuntament de les Borges s'està impulsant la creació d'una Ruta de la Femosa conjuntament amb el Centre Excursionista Borges-Garrigues. Per tal d'elaborar els continguts dels plafons explicatius de que constarà la ruta, des de l'Espai Macià hem col·laborat amb l'àrea de Turisme en la redacció de continguts, assessorament, i selecció d'imatge gràfica. Es preveu que la ruta es pugui inaugurar durant el 2022.

Comunicació

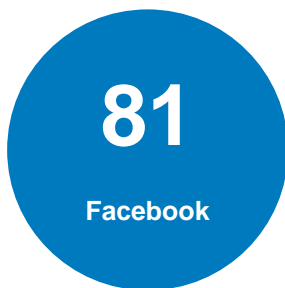
Per tal de començar a despertar interès social i mediàtic per l'Espai Macià hem actualitzat la nostra presència a internet, molt aturada degut tant a la pandèmia com a la gestió anterior. Així mateix, hem pensat un estratègia digital pròpia a través de la redacció d'un document descriptiu i la seva aplicació, on es defineixen els objectius i les prioritats.

D'altra banda, per tal de reforçar la presència als mitjans tradicionals i, alhora, gestionar de forma clara i previsible la nostra política comunicativa, hem elaborat un document de metodologia d'actuació per tal de difondre els actes propis, des de la imatge gràfica, a notes de premsa, difusió interior i exterior, o el model d'invitacions.

Entre les accions d'aquest àmbit volem destacar la recuperació i la creació, segons el cas, de perfils de Twitter, Facebook, i d'Instagram. Hem recuperat el perfil de Youtube i arranjat els vídeos que ja existien i que no tenien nom ni metadades correctes. Finalment, hem recuperat el control del perfil de Google Business i de Tripadvisor.

Plataformes digitals

– Seguidors:

– Visionats:

Presència als mitjans

Tipus de mitjà	Publicacions
Audiovisual	7
Premsa escrita	25
Premsa digital	55
Altres	4
Total	91

Publicacions destacades

- Article "L'Espai Macià rep la donació d'un padró d'habitants del segle XVII i diversos projectes de l'enginyer Eduard Mias". *SomGarrigues*, 28 gener 2021.
- Article de Pep Martí, "Dues-centes cartes inèdites mostren l'entorn familiar de Francesc Macià". *NacióDigital*, 24 abril 2021.

- Reportatge de Miquel Andreu, “Les cartes inèdites de la família Macià”. *SomGarrigues*, abril 2021.
- Reportatge de Sílvia Marimon, “La tragèdia que s’amagava a la correspondència de la germana de Francesc Macià”. *Ara*, 2 maig 2021, p. 48
- Reportatge a TV3, 1 maig 2021.
- Suplement *Rutes de la memòria*, de la revista *Sàpiens*. Juliol 2021.
- *Ara Lleida*, núm. 52 (2021).

Relacions institucionals

Memorial Democràtic

Ens hem adherit als actes oficials de Commemoració dels 90 anys de la proclamació de la República organitzats pel Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

El Ple de l'ajuntament de les Borges Blanques va acordar renovar l'adhesió de l'Espai Macià i la ruta "Les Borges sota les bombes" a la Xarxa d'Espais de Memòria del Memorial Democràtic, a més d'afegir-hi el molí d'oli i refugi de cal Gineret, i la fossa comuna del cementiri.

El 27 d'octubre vam participar en les jornades Comunitat Oberta de Pràctica (CoP) que van tenir lloc a l'Espai Companys del Tarròs, a Tornabous. L'acte comptà amb la presència del director del Memorial Democràtic, Vicenç Villatoro, i la tècnica de Cultura del Consell Comarcal de l'Urgell, Laia Garcia.

Espai Companys

Entre les relacions institucionals establertes més rellevants destaca la iniciada amb l'Espai Companys del Tarròs, a Tornabous. El contacte ens ha permès repensar la nostra presència territorial i la nostra activitat anual i, entre les propostes de col·laboració, destaca una proposta de conveni per a realitzar actes i vendre entrades conjuntes, així com l'organització de la Setmana de la República, al voltant del 14 d'abril de cada any.

Direcció General de Memòria Democràtica

El 12 d'octubre del 2021 va visitar l'Espai Macià el Director General de Memòria Democràtica, Toni Font. El responsable polític de l'àrea de memòria es va interessar pel funcionament intern del centre, les problemàtiques que ens afecten com a institució i la relació amb el Memorial Democràtic, a més de visitar l'exposició permanent "El viatge de Macià".

Departament de Justícia

El 5 de novembre de 2021 la consellera de Justícia, Lourdes Ciuró, va visitar l'Espai Macià i l'exposició permanent "El viatge de Macià", així com l'Espai de Memòria de cal Gineret. La visita va posar de relleu la necessitat d'un conveni per a l'Espai Macià que en garanteixi el finançament i la bona gestió, i que en formin part diverses institucions públiques que permetin el treball en xarxa i l'arrelament territorial del centre.

Serveis Territorials de Cultura

El director dels Serveis Territorials del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya a Lleida, Albert Turull, va visitar l'Espai Macià el passat 26 de novembre. En la reunió també hi van participar Ariadna Salla, regidora de Cultura de l'ajuntament de les Borges; Meritxell Cucurella, tècnica de Cultura; Marc Macià, tècnic-historiador de l'Espai Macià; i Josep Segura, tècnic-documentalista de l'Espai Macià. Turull es va interessar per la gestió de l'Espai Macià i el seu encaix en l'oferta cultural i museística de la demarcació de Lleida, i va realitzar una visita complerta a les instal·lacions.

Centre d'Estudis de les Garrigues

Per segon any consecutiu, l'Espai Macià va participar del Taller de Memòria sobre el president Macià que organitza el Centre d'Estudis de les Garrigues (CEG), amb qui tenim relació des de fa any però que convindria delimitar amb un conveni de col·laboració. Així mateix, vam acollir la conferència de la historiadora Míriam Roma que la Comissió Ciutadana per la Memòria, integrada al CEG, i el Grup Feminista Maria Rius, van organitzar sobre les deportades garriguenques als camps nazis.

Participació de l'Espai Macià en activitats organitzades per altres institucions

Activitats	Institució organitzadora
Acte de presentació del Fons Bernat Padró Rovira	Comissió Ciutadana per la Memòria
Conferència “Memòria i gènere: dones als camps nazis”	Grup Feminista Maria Rius i Comissió Ciutadana per la Memòria
Segon Taller de Memòria sobre el president Macià	Centre d'Estudis de les Garrigues
Comunitat Oberta de Pràctica	Memorial Democràtic
Pla Estratègic del Museu de Lleida	Museu de Lleida i Alisis Cultural
Coproducció de l'exposició “100 anys d'aprenentatges. Centenari del Col·legi Mare de Déu de Montserrat”	Col·legi Mare de Déu de Montserrat

Recursos

L'Espai Macià, com a departament, compta amb dos treballadors a mitja jornada (20 h) però, a més, la construcció de l'agenda cultural, patrimonial i memorial compta amb el suport de tot el personal que s'indica a continuació, al qual també caldria sumar el personal de manteniment i neteja.

Personal

Tècnica de Cultura: Meritxell Cucurella Jorba.

Auxiliar de suport a l'àmbit de Cultura: Montse Esteller Mas.

Tècnic-historiador: Marc Macià Farré.

Tècnica de Promoció Econòmica: Sílvia Mansilla.

Tècnica de Turisme del Consell Comarcal: Ester Rué.

Directora de la Biblioteca Marquès d'Olivart: Mercè Segarra.

Documentalista: Josep Segura Garsaball.

Informàtic de l'ajuntament de les Borges: Roger Tutusaus.

Conclusions

L'acció realitzada de l'Espai Macià al llarg del 2021 ha implicat la reorientació de l'equipament i de la seva activitat vers els objectius que s'han anat plantejant durant l'elaboració de l'esborrany del Pla Estratègic. Entre els objectius que considerem assolits parcialment hi comptem:

- Difondre el llegat de Francesc Macià: biografia, pensament, i vigència. Cal garantir la plena accessibilitat emocional i intel·lectual al pensament i l'obra de Macià a través de les tècniques museogràfiques i les noves tecnologies.
- L'Espai Macià com a punt de partida per iniciar la descoberta turística de la zona (turisme cultural, gastronòmic, identitari, patrimonial, sostenible, etc.). Posicionar les Borges i exercir de Ciutat-Museu i liderar el concepte de Comarca-Museu. L'Espai Macià com a centre capdavanter a nivell comarcal i que n'atengui les necessitats de memòria i història.
- L'Espai Macià com a ens coordinador de les polítiques de memòria democràtica locals. Des de l'Espai es mantindrà la col·laboració amb el Memorial Democràtic i la Xarxa d'Espais de Memòria Democràtica de Catalunya, impulsant la recerca i la difusió del patrimoni vinculat a la recuperació de la memòria democràtica.
- Transparència en la gestió i el rendiment de comptes públics. Elaborar cada any una Memòria anual i posar-la a disposició de la ciutadania.
- Garantir la protecció, conservació, catalogació, investigació i difusió dels béns culturals materials o immaterials que posseeix i custodia l'Espai Macià.
- Inspirar al públic en la seva recerca i desig per aprendre i créixer en comú, contribuint al gruix de coneixement en el nostre àmbit temàtic, la nostra ciutat i societat.

Malgrat tot, cal continuar treballant tant en una versió definitiva del Pla Estratègic com en l'assoliment de tots els objectius que aquest contempla, mitjançant la programació d'accions i projectes de forma calendaritzada, clara i definida. Aquesta ha de ser l'eina principal que orienti el futur de l'Espai Macià en un horitzó de 4 o 5 anys.

El balanç de la presència als mitjans és positiu dins de l'impacte negatiu que va tenir haver de començar de zero en l'àmbit de les plataformes digitals. Degut a la gestió anterior es calcula que es van perdre 5.000 seguidors entre totes les plataformes. De totes maneres, la premsa local, comarcal, lleidatana i nacional s'ha continuat fent ressò de la majoria

d'activitats de l'Espai Macià i aquest es vist com un actiu patrimonial i memorial de gran valor en l'àmbit de la contemporaneïtat.

D'altra banda, convé assenyalar que la col·laboració de Montse Esteller en l'àmbit de la Cultura, i Ester Rué i Sílvia Mansilla en l'àmbit del turisme han estat molt importants per a poder dur a terme bona part de la programació aquí exposada. Així mateix, la incorporació de Meritxell Cucurella-Jorba com a tècnica de Cultura ha resultat clau per a donar una empenta definitiva a la construcció d'un equip de l'àmbit de Cultura, Patrimoni i Memòria que donarà importants fruits el 2022.

En definitiva, s'ha superat el llindar del miler de visites que, juntament amb l'augment en la presència mediàtica, indiquen un lent procés de recuperació de l'Espai Macià com a oficina de turisme, centre d'interpretació i espai cultural local i comarcal. L'esborrany de Pla Estratègic, de Projecte Pedagògic, d'Estratègia Digital, de Reglament de la Sala ARTS25400 i l'ús d'una metodologia de comunicació i treball clara, permeten augurar un bon desenvolupament del centre, tot esperant que els projectes de millora del finançament es puguin realitzar. La conjunció d'ambdues qüestions (organització interna i recursos externs) són clau per a la viabilitat futura de l'Espai Macià, les polítiques públiques de memòria, la gestió del patrimoni, i la difusió del coneixement a les Garrigues i el pla de Lleida en els propers anys.

